

SZILÁGY-SOMLYÓ.

T Á R S A D A L M I H E T I L A P

és

A SZILÁGY-SOMLYÓ-VIDÉKI GAZDASÁGI-EGYLET KÖZLÖNYE.

Megjelenik minden csütörtökön.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

Egész évre 4 frt.
Fél évre 2 frt.
Negyed évre 1 frt.

Felelős szerkesztő és kiadó-tulajdonos:

Nagy László.

Segéd-szerkesztő:

Hulinka Sándor.

SZERKESZTŐSÉG:

Sz.-Somlyón az ev. ref. papi háznál, hová a kéziratok,
Kiadóhivatal:
városi ház, főjegyzői iroda, hová az előfizetések és hirdetések
küldendők.
Hirdetések jutányos árban. Bélyegdíj 30 kr.

Márczius 15-ike.

(i.) Egy néhány nap még és megint itt lesz márczius Idusa. A mi lapunkra nézve e napnak közvetlen jelentősége az, hogy a lap első száma akkor látott napvilágot. Miként felelt meg a közvárákozásnak s ez által hivatásának, annak vitatása nem ide tartozik, de különben is ennél sokkal nagyobb dolgokról akarunk beszélni.

Ki ne ismerné márczius 15-ének nagyfontosságát a szabad sajtó, alkotmány, társadalom, lelkiismereti szabadság sat. érdekében? Tudja ezt minden gondolkozó ember, de tudnia kellene ezt a kunyhótól a palotáig minben magyar embernek.

1848. márczius 15-ike volt azaz Archimedesi pont, a melyben a magyar nemzet megvetve lábát, a nemzeti alkotmány ellenségeinek tengerét elmozdította. Ezért volt tilos az önkénykorszakában ezen napot még emlegetni is, — ezért perhorescaltatott az állalkotmány korszakában.

A fájdalom csak az, hogy még az 1867-ik évi alkotmány életbe lépte után is éveken át — és sokan talán még ma is, — a márczius 15-ikének megünneplését ellenzéki tüntetésnek tekintették, melylyel a fenn álló politikai rendszer megbuktatása céloztatik. Igen élenken emlekeztünk, hogy még a mi társadalmi heti lapunk elébe is gyanus szemmel tekintettek meggyénk bizonyos körei, csak azért, mert első számának megjelenése márczius 15-re volt kitűzve. De úgy hisszük, hogy e gyanu 3 lefolyt kerek esztendő előtt semmi tápot nem nyert. Azonban nem is nyerhetett.

Hisz márczius 15-ikének annyi köze van

TÁRCZA.

(i.) Olvasóink közül talán igen kevesen tudnak Hosszuaszőről, a sz.-somlyói gör. kath. egyház kicsiny leány-egyházáról. Gondolom még kevesebben látták azt a szalmafedelű, kis oláh templomot, melybe ezelőtt 56 évvel imádkoztak a hosszuaszőiak s s melynek helyén kitűnik az új, kőből épült templom. Ámde meg vagyunk győződve, hogy még kevesebben hallották csak híret is Szentes Istvánnak, ki „Isten a hosszuaszői templomban” című magasztos szellemű költeményével örök emlékü oszlopot szerzett magának.

Szentes István, mint alapos készülségű, valódi költői szellemű ifju sz.-nagyfalusi pappá lett. A munkakör szűk volt neki s hogy messze szárnyaló lelkét korlátozza nem csak osztotta, de követte is Anakreon elvét: „Hogy ha iszik a föld, tenger, nap stb. miért ne igyam én is.” E miatt később Sülelmedre lett elhelyezve és igen nagy elhagyatottságban halt meg.

Én ismertem Szentesnek nemes, költői lelkületét, mert ismertem az erdélyi énekes könyv LX-ik énekét, melyet a bűnbánati heteken szoktunk énekelni s melynek 6 versszakából az első betűket egymásután írva, kijön a Szentes neve. Ennek utolsó versszakában azt mondja maga:

„Semmit inkább nem gyűlölök ezután,
Mint bünt tenni; mivel az élők után
Az mehet te hozzád nyilván,
A ki megtér, kegyelmedbe jutván.”

Azt is tudom, hogy Szentes megénekelte az Istent a hosszuaszői templomban. De e versnek,

a politikához, mint a politikának a társadalmi élet, szabad-sajtó, közművelődés, stb.-hez. Vagy is egyik a másiktól el nem választható. Márczius 15-ike az a szegület kő, a melyen minden téren, mindazon vívmányunk fölépült, a melyekkel 1848 óta dicsekedhetünk.

Azért megvalljuk, hogy mi szeretnők ezt a napot a szó szoros értelmében magyar hazánk nemzeti ünnepévé tenni.

Ezért üdvözlünk mi minden olyan jelenséget, a mely e nap fontosságának s országos érdekű voltának elismerését jelenti. Élenken érdeklődünk ezen mozgalmak iránt. Mérlegeljük azt az erkölcsi hasznót, melyet ezen napon tartott felolvasások, gyűjtő dalok, lelkesítő költemények a fogékony keblü hallgatóságnak hoznak. Nem kicsinyeljük azt az anyagi hasznót sem, melyet ezen országos ünnepélyek a különböző jótékony célokra adnak.

És ezek után úgy hisszük, hogy méltó joggal s talán a siker reményeivel vetjük fel a kérdést: Nem érkezett volna-e el már az ideje, hogy mi is kövessük hazánk számtalan kisebb-nagyobb városának példáját a márczius 15-ikének megünneplésében, hogy mi is követésre méltó például szolgálhassunk a körülöttünk fekvő helységeknek!?

Mi most felvetettük ezt a kérdést s ohajtanók, hogy viszhangra találjon. Azonban, ha a folyó évben még nem lesz is meg a kérdésben a felelet, — nem ejtjük el e kérdést s jövőben addig fogjuk ismételni, míg Casinónk, vagy társadalmi életünk másköreiben viszhangra fog találni.

Hasunk oda mi is kicsiny körünkben, hogy márczius 15-ike előbb-utóbb nemzeti ünneppé nyilváníttassék!

mely 1829-ben Kolozsvárt látott napvilágot, 22 év alatt nem tudtam nyomára jönni. Pár hét előtt a véletlen úgy hozta magával, hogy tiszteletemet tehettem tekintetes Viski László urnál Zoványon, a ki — ámbár játszott a mult század porában is (1799-ben született) — ma is oly élénk szellemű, közügyek iránt érdeklődő férfiú, hogy igen sok mai, időnap előtt megvénült ifju embert megszégyenít. Ez ifju lelkü öreg úr örvendeztetett meg engemet azzal, hogy megajándékozott a Szentes által írt Istendicsénekével. Én pedig azzal hálálom meg ezt a megbecsülhetetlen szívesseget, hogy e szép himnust bemutatom a „Szilágy-Somlyó” olvasóinak is.

* * *

Az Isten a hosszuaszői oláh templomban.

Irta: Szentes István,

sz.-nagyfalusi evang. reform. pap.

Itt is ditsérnek-e TEGEDET —

ISTENE e' Mindenségnek?

'S a' buzgó szíveknek tüzei

Oltárodon itt is égnek?

Itt, hol egynehány elszórt házak

Úgy látszanak, mint a' mikor

Paloták helyett tsak viskóba'

Tanyázott még a' hajdan-kor;

Itt, hol a' két tölgyes erdők közt

Felnyúló kies Völgy felett —

Egy kis dombnak oldalába' van

Emelve a' Szent Épület —

Városi közgyűlés.

(Folyt. és vége)

Szilágy megye köztörvény hatóságának határozata, melyszerint a város 1886. évi költségvetése 15,316 frt 84 kr bevétellel 15,287 frt 44 kr kiadással, 29 frt 40 kr pénztár maradvánnyal helyben hagyatott, tudomásul vétetett, s ezen költség előirányzat használat végett polgármester, mpénztárnok és számvevőnek megküldetni rendeltetett.

A városi közgyűlésnek m. évi. 68. számú határozatát, melyszerint a Zilah-N.-Károly-Sarmaság-Sz.-Somlyó helyi érdekű vasut társaság által kibocsátandó törzsrészesvényekből 100 drbnak megvásárlása elhatározott, helyben hagyó törvényhatósági határozat szintén tudomásul vétetett és a szükségelt intézkedések megtétele céljából ezen határozat polgármesternek kiadatott.

A törvényhatóság azon határozata ellen, hogy a saját termésű borok üvegenkénti eladásának módozatára nézve a város által alkotott szabályrendelet azon okból mert a megye egész területére nézve érvényes s a m. kir. belügyminiszterium által is jóváhagyott hason szabályrendelet már létezik — teljesen feleslegesnek találta s helyben nem hagyta — a mennyiben a város e tekintetbeni jogát meg sértve látja, felelbezés intéztetni határozottatott.

A városi adó és majorsági pénztáraknak ez évi jan. hó 25-én eszközölt vizsgálatukról szóló jelentés — miután a pénztárak rendben találtattak — tudomásul vétetett.

A város javadalmához tartozó fekvőségeknek nyílt árverésen lett bérbeadása helyben hagyatott, s illető bérlőkkel a szerződések megkötésére t. ügyész utasítottatott.

A debreczeni kereskedelmi és ipar kamarának értesítése melyszerint a városi iparos iskola költségeinek részbeni fedezésére az 1885/6. tanévre egyszáz frtot ad, — kedves tudomásul vétetett s ezen adományért köszönő irat intéztetni határozottatott.

A gymnasium igazgatóságának ez iránybani megkeresése alapján kijelentette a közgyűlés, hogy a meny nyiben a rajz és torna tanári állomásnak betöltése iránt tett intézkedések sikertelenek maradtak, de másfelől az iskolai évből is már egy fél év letelt s a hosszabb időt igénylő újabb pályázat hirdetése sem vezetne valószí-

A' Hoszszúaszői Oláh Templom;

Falai régi mód szerént

Fából tsinalva, egyszerűen, —

Akármelyik Oláh ház-ként;

Szarvazattya meszsze-tündöklő

Bádog, vagy tsak zsindey helyett

Szalmával fedve, hol Torony sem

Díszesíti a Szent Helyet;

Tsak egy ágason áll a' Harang,

Nem mint pompás Városokon,

Hol felhőkig vonuló Tornokok

Nyúlnak felyül a' házakon;

Pusztán áll a' Templom környéke,

Nints körül semmi kerítés,

Szabadon jár itt minden marha,

Szabadon turkál a' sertés: —

'S itt is ditsérnek-e TEGEDET

ISTENE e' Mindenségnek?

A' buzgó szíveknek tüzei

Oltárodon itt is égnek?

Így kérdezősködém magamba'

Hoszszúaszőn ál mentembe',

Midőn egy esmeretlen szózat

Ezt sugallá a' fülembé:

„Ember! az ISTEN egy végetlen —

„Egy határozatlan VALÓ, —

„Jelen van minden dolgok körül,

„Mert mindenütt-jelenvaló.

„Fejtsd-meg ebből, hogy e' falak közt

„Kit imádnak és tisztelnek?

nüleg eredményre, ezen állomást jelenleg betölteni nem fogja, hanem felkéri a gymnasium igazgatóságát, hogy a rajz és torna tanítást a jelen iskolai évben — a többi tanárokkal — a megállapított fizetések élvezete mellett végzettsége, polgármestert pedig megbizta, hogy a rajz és torna tanári állomásának — a jövő iskolai évet megelőzőleg — pályázat útján leendő betöltése iránt idejekorán intézkedjék.

Az önk. tűzoltó-egylet fennállhatóságának biztosítása céljából alkotott szabály tervezetét — amennyiben az a városi közönség megterhelhetőségét látja a mostani nyomasztó viszonyok között — el nem fogadta. Tekintettel azonban a város lakosságának élet és vagyon biztonságára, hogy ezen üdvösnél működő egyletnek fennállhatása némileg biztosítottassá elhatározta, hogy:

a) Az önk. tűzoltó-egylet évi fentartási költségeinek fedezésére a f. év elejétől kezdve minden évben évenként 100 frtot ad, a ezt az egylet pénztárába kiutalja.

b) Az önk. tűzoltó-egylet kezelése alatt álló tűzoltó szerekre és gépekre felügyelő részére a f. év elejétől kezdve minden évben évenként 50 frt fizetést ad, mely összeg a tűzoltó-egylet főparancsnokának ajánlata folytán polgármester által kinevezendő egyén részére a mpénztárból havonkénti részletekben fog kifizetettetni végre:

c) Az önk. tűzoltó egylet fennállhatóságának nagyobb biztosítása céljából a város közönségéhez — ki nek leginkább érdekében áll fenn a tűzoltó-egylet — a városi képviselőtestület nevében felhívás intéztetik, hogy a tűzoltó-egylet fenntartásához évenkénti pénzbeli adományaikkal járuljanak, mely felhívásoknak és gyűjtő-íveknek kibocsátásával polgármester bizatott meg, ezen gyűjtő-ívek az önk. tűzoltó-egylet tagjai által lesznek elhordozandók.

Nagy-Becske városnak a község rendezési törvény javaslata módosítása tárgyában tett kezdeményező átirata folytán a jogügyi bizottság véleménye elfogadásával kijelentette a közgyűlés mikép a törvény-javaslat azon §-át találja sérelmesnek a rendezett tanácsu városokra és ezek önkormányzati jogára nézve, mely a választandó tisztviselőket kijelöléséről szól, mely szerint a külön minősítéshez kötött állomásra és a rendőrkapitányságra a kijelölési jogot a képviselő testület mellőzésével az alispán vagy helyettese gyakorolja.

Ezen szakaszt oly módosítással határozta országgyűlési képviselőnk utján kérelmezendőknek, hogy a kijelölési jogot vagy maga a képviselő testület — vagy egy kebeléből felerészben az alispán által, felerészben a képviselő testület által választandó bizottság az alispán elnöke alatt gyakorolja.

Végül kívánatosnak tartja a jó közigazgatás érdekében, hogy a r. t. városok polgármesterei az alattuk álló összes tisztviselőkkel szemben alkalmazhassanak mérsékelt rendbűntetéseket pl. 1—5 frtig.

Liedermann Emil a szabályilag előírt 20 frt díj befizetése mellett a város kötelekbe felvételét.

Végül László tordai lakosnak a városi hatóság felügyelete alatt álló kiadódó-egylet elleni 757 frt 11 kr követelés kiigyeenlítése iránti kérelme az ügy állásáról teendő nyilatkozat és véleményezés végett t. ügyésznek kiadatott.

Lázár Jánosné és társai által a faiskola kerttel szemben a Kraszna folyón keresztül egy palló felépítése iránt beadott kérelem a mennyiben időközben egy ideiglenes palló már épített tudomásul vétetett.

Salamon Áronné szülésznőnek fizetés felemelés iránti kérelme miután a fizetések szabályrendeletileg vannak megállapítva nem teljesített.

Főjegyzőnek azon bejelentése, hogy az ellene emelt panaszok alaptalanoknak bizonyultak be a a vádak alól teljesleg felmentetett, örömmel vétetett tudomásul.

A kezelő személyzet részére egyenként 1/4 öl tűzifa ajándékozott.

A jogügyi bizottság kérelme folytán a telepudési szabályzat elkészítése, a község rendezési törvény életbe léptéig függőben hagyatni határozatott.

A rom, kath. egyháztanács kérelme alapján meg-

angedte a közgyűlés hogy a kántori lak kerítésének felépítéséhez szükségelt kőanyagot a város valamelyik kőbányájából díjmentesen és jog fentartás mellett termelhesse, a szükségelt intézkedések megtételével polgármestert bizta meg.

V.—

Önk. tűzoltó-egylet közgyűlése.

A sz.-somlyói önk. tűzoltó-egylet tisztújítással egybekötött közgyűlést m. hó 28-án d. u. 2 órakor tartotta meg a városház nagytermében.

Sz.-Somlyó város 14—886. sz. a. kelt határozatának felolvasása után, mely szerint a város az egylet évi fentartásához 100 frttal járul, a szerelvények és gépekre felügyelő részére 50 frt évi fizetést ad, a a városi közönségnél az önk. tűzoltó-egylet javára gyűjtéseket fog eszközölni, kijelentette a közgyűlés, hogy az egylet jövőjét kellően biztosítva látja; — továbbra is megmarad — s így a f. évi január hó 6-án tartott közgyűlésről elnapolt tisztújítást megtartja, s a mennyiben a tisztikar lemondott, a gyűlés vezetésére elnöknek Virág Lajos jegyzőül pedig Vischán Elek kéréstek fel.

Kezdetét vette a tisztújítás: Főparancsnoknak közfelkiáltással Virág Lajos választott meg, ki is felkérte az egylet tagjait, hogy ezen megtisztelő bizalmukkal ajándékozzanak meg más egyént, mert ő — hivali elfoglaltsága és egészségi állapotánál fogva — tovább ezt nem viheti, de miután az egylet tagjai kinyilatkoztatták, hogy ezen választáshoz ragaszkodnak a kéri annak elfogadására, Virág Lajos kijelentette, mikép e meleg ragaszkodás előtt meghajolni kénytelen, az egylet részéről ismételtan tanusított megtisztelő bizalmat megköszönve annak határozott kijelentése mellett, hogy a reá bízott kötelességeket jövőre is lelkiismeretesen teljesíteni fogja az alap és szolgálati szabályokat, valamint ő megtartja ugy az egylet tagjaival szemben is a legszigorubbán megtartatni fogja, a megválasztást elfogadta.

Egyhangulag megválasztva lettek még: Alparancsnoknak Szalgháry József, ki egyszersmint a pénztárnoki teendő végzésével is megbízott, — másod csapatparancsnoknak Vischán Elek, szivattyus csapatparancsnoknak Lengyel Ferenc, — vagyonőr csapatparancsnoknak Czecz Károly, — segédtisztnek Hulinka Sándor, — orvosoknak dr. Kopp Gyula, dr. Ajtay Endre, dr. Kálmán Ignác, — szertárnokká Szabó Zsigmond, — szakaszvezetőnek és zászlótartónak Pentek József, szavazattöbbséggel szakaszvezetőnek megválasztottak: Szabó Károly, Jakab Mihály, Surányi Ferenc, őrzézetőknek: Merk János, Lőrincz Antal, Szarvadi Imre és Laczay József.

A megjelölt tisztújítás után főparancsnok a tisztikarnak a pontos s lelkiismeretes működést becsületbeli kötelességükké téve, őket melegen üdvözölte.

A városi hatóságnak — ezen értesítés elején jelzett — áldozat készsége a közgyűlés örömmel vette tudomásul s ezért a városi képviselő testülethez közzendő irat menesztését határozta el, ezen közzendő iratnak a városi polgármester ur kezéhez leendő juttatása s ugyan ez alkalommal az egylet érdekében tanusított jóindulatáért a polgármester urnak is, köszönet nyilvánítására főparancsnok elnöksége alatt egy bizottság küldetett ki.

Főparancsnok azon bejelentése, hogy sz.-somlyói lakos dr. Kálmán Ignác az egyletbe alapító tagul belépett örömmel vétetett tudomásul.

A n.-várad kerületi szövetség elnökének átirata folytán főparancsnok elnöksége alatt egy bizottság lett kiküldve, hogy az V. és X. éves szolgálati érem viselésére jogosult egyének névjegyzékét a törzskönyv alapján állítsák össze s azt a parancsnoksághoz terjeszték be, kiis megbízott ezen munkálat alapján az érem viselésére jogosultakra vonatkozó „Igazolvány” kiállításával s az érmek árának az egylet pénztárából, leendő kiutalásával.

Az egyleti tagok részére szükségelt téli és nyári

egyenruházatnak tömegesen — vállalati uton leendő beszerzésével a főparancsnok elnöksége alatt egy bizottság küldetett ki.

Azon bejelentés, hogy Rosán László sz.-somlyói lakos az egyletbe pártoló tagul belépett örömmel vétetett tudomásul.

Főparancsnok azon kijelentése, hogy a szerek és gépekre felügyelő s a városi pénztárból 50 frt évi fizetéssel javadalmazott állásra eddig is az egyletnél hason minőségben szolgált s alkalmasnak bizonyult Fajér Lajost fogja kinevezés végett polgármester urnak ajánlatba hozni szintén örömmel vétetett tudomásul, végre

a kürtösök vezetője Dénes László tiszt. őrzézetőknek neveztetett ki.

Heti szemle.

A képviselőház befejezte ez évi költség vetéseket s a többség el is fogadta. Az erről szóló törvényt a külügyi dolgok is bevonatván a miniszter elnök hosszasan nyilatkozott, de tartózkodva minden kényesebb ügy fejtegetésétől. A miniszter elnök referált még a Deák Ferenc szobra ügyének állásáról. Az egész szobor már mellék részével együtt készen van. Közelebből valószínűleg a közigazgatási reformokról szóló törvény javaslatot fogják tárgyalás alá venni.

A főváros a szerb és bolgár becsülték felségelésére 5000 frtot szavazott meg, mit a belügyminiszter jóvá is hagyott.

Budavár visszavételének két százados emlékműpére rendezendő történelmi kiállításra ő felsége is a bécsi udvari gyűjteményből több érdekes tárgyak leküldését rendelte el, valamint Albrecht főherceg is érdekes tárgyakat küld a kiállításához.

Ő felsége N'kita montenegrói fejedelmet nagyon szívesen fogadta Bécsbe és tisztelgette dísz ebédet is adott. látogatását igen szívesen fogadták még a trónörökös és a főherczegek.

A szerb-bolgár békekötési alkudozások bekérére jogosított reményekkel folynak Bukarestben. A török-bolgár véd- és dacszövegeteknek ama pontját, mely szerint háboru alkalmával a bolgárok török vezérlet alatt legyenek a hatalmak Oroszország kívánsága dacára is nagy valószínűséggel nem nyer megerősítést. Görögországnak merov magatartása a törökökkel szemben kezd enyhülni. Anglia határozottan kijelentette, hogy minden áron megakadályozza, hogy Törökország ellen támadást intézzenek.

Angliában a munkások újból zavarognak. Londonban s külvárosaikban 20—40 ezer munkásból álló tömeg gyűl össze s a hol lehet lop, rabol, boltokat ver föl, s ha szét verik holnap újból össze gyűl. Ennek oka abban rejlik, hogy a legtöbbnek nincs mit enni. Érdekes javaslat ment át Angliába az alsó-házba t. i. a melyik nő önmaga vagyonnal rendelkezik képviselő választási joga van. Ha o javaslat a felső-házban is keresztül megy, akkor Anglia parlamentjében nők is lehetnek.

A párisi osztrák magyar egyesület hangversenye alkalmával, melyen gróf Zichy Jenő is játszott s a házi asszony az osztrák magyar nagykövet neje Hoyosné grófné volt 10.000 frank jövedelméből 2000 frankot a budapesti zenedének fognak küldeni gróf Zichy kivánságára.

Különfélék.

* A szilágy-somlyó vidéki gazdasági egylet tagjai felkéretnek a hátralék alapítványi kamatok és tagdíjak befizetésére. Sz.-Somlyó, 1886. febr. 28-án az igazgatóság.

* Kinevezés. Barbolovics Virgil zilahi kir. törvény-széki gyakornok, a szilágy-somlyói kir. járásbírósi aljegyzővé neveztetett ki.

A' Templom egy kiválasztott Helly,
Hogy a' népek fel-gyűljenek,
És az együtt-érzés tüznél
Buzgóbbakká hevüllyenek;

'S ez a' Helly vajjon nem lehetne
Más ház is, mely tisztességes?
Hiszen az ISTEN mindenütt van,
Mindenütt Szent, és felséges.

A' Világ az Ő nagy Temploma,
Papok az Idők folyási, —
Hirdetvén — kitől jő az áldás,
És az Élet változasi,

Halgatók minden Teremtések,
Hol az ember leg-eszesebb,
'S az a' szégyen és tetemes véték,
Hogy nem leg-figyelmetesebb.

Ember! hallgasd 's imádd az ISTENT
Szent Házában, 's azon küll is;
Te is az ISTEN Temploma vagy,
Imádd tehát magadban is.

Egy pár kérdés jut itt eszembe,
A' Templomokról beszéllvén,
'S a' FELSÉGEST, Hosszuas zó i
Szent Háza előtt tisztelvén:

Vallyon mikor érik a' Világ
Annyira, hogy által-lássa,

„Nem azt-e, kít e' Világ minden
„Templomiban idvezelnek?”

Úgy van! itt is jelen az ISTEN
Nyilván, bár láthatatlanul, —
Itt is OTET dítséri a' Nép,
'S Lelkieket tölle tanul.

Képzelem, hogy hajt térdet itt is
Az Oláhság tisztelettel.
'S hogy kívánnya ölelni az ISTENT
Imádságba' — de hittel;

Mert, lehet-e azt a' Felséget,
Kinek nints kezdete 's vége,
A' ki öröktől fogva vagyton,
'S megáll mindég ISTENSÉGE —

Lehet-e e' falak közzé zárni?
Túl van Ő az időnn, 's térrenn,
Felyül az emberi gondolatonn,
Felyül a' magos aetherenn. —

Az Elő-kor, a' Természetben
Imáddta annak Fő-okát;
Akkor nem kellett harangozni,
Nem kellett verni a' Tókat:

Az embernek önn' szíve tett hírt,
Mikor kellyen imádkozni, —
Avvagy egygyügyü módja szerint
Isteneiknek áldozni.

Tölt az Idő, 's Századok után
'Sidók, Görögök, és mások,
A' Templomok építésébe'
Lettenek rendre munkások:

Míg ez a' nagy Templom, — a' Világ —
Templomokkal lett be-építve,
Szent tüztől lévén a' Vallások
Fel-állítói hevítve.

Mózes, Zoroaster, 's több ilyenek
Még nem értek Templomokat;
De ők vetették meg azoknak
Első fundamentumokat.

Így állnak mai Templomaink, —
Így a' Hosszuas zói is;
Szent Helly ez is a' többek között,
Bár ha szegény, ha szalmás is.

Szent Helly, mert UR' dítsóssága
Mindenütt-jelenlétével
Bé-töltötte, 's meg-szállotta ezt
Szent Lelkének kegyelmével.

Szent Helly, mert itt is az ISTENNEK
Esmérete hirdettetik,
'S a' jó-tselekedetek úttján
A' Nép jóra vezettetik.

A' mi a' valóságos Templom
Nem is teszi azt kö-rakás,
Sem külső fény, 's világi pompa,
Sem semmi nemű tizfázás.

* **Köszönet.** A sz.-somlyói önk. tüzoltó egyletbe sz.-somlyói lakosok dr. Kálmán Ignác alapító és Rosán László postatisztá pedig partoló tagokul beléptek, miért is az egylet nevében köszönetét nyilvánítja Virág Lajos főparancsnok. (Vajha e példa mentől több követőre találja! Szerk.)

* **Meghívó.** A zsidói kaszinó f. évi márczius hó 6-án a nagy vendéglő termében zene, szavallat és felolvasással egybekötött Filler-estélyt rendez. Belépti-díj személyenként 20 kr. Ételek, italok s jó zenéről gondoskodva leendő. Kezdeté esti 8 órakor.

* **Országos vásár.** Városunkban az országos vásár e hó 18 és 19. napjain lesz és gedig 18-án a baromvásár 19-én pedig a belvásár.

* **Kögyvülés.** A magyar szent korona országai vöröskereszt egyletének szilágy-somlyói fiókja f. évi márczius hó 14-ik napján d. u. 3 órakor a városház termében évi rendes kögyvülést tart.

* **A szilágymegyei „Wesselényi-egylet” központi választmánya** mai napon tartott ülésében elhatározván, hogy ünnepyélt rendez f. évi márczius 15-én a „nagy-nap” emlékére, elhatározta egyszerűen, hogy felhívja azon tisztelt urakat, kik az egylet megalakulásakor a vidéki fiók-egyletek megalakítása körüli munkára s azok élére kiszemeltettek, hogy egy — elnökletük alatt tartandó értekezleten alakítsák meg a vidéki választmányokat s hasonló ünnepélyt rendezzenek már a f. évi márczius 15-én. Hazafiúi bizalommal s tisztelettel hívja fel tehát központi választmányunk a nagytiszteletű esperes urat úgy a sz.-somlyói választmány megalakítására, mint a márczius 15-iki ünnepély megtartására. Zilah, 1886. február 24. Alázatos szolgál Szikszai Lajos alelnök. Somogyi Jenő jegyző.

* **A vasárnap megszentelése** érdekében végre megtették az érlyes lépések. Lapunk vezérékzei nem egyszer ajánlták ezt a nagy közönség jóindulatába mindig felhíván figyelmét a városi magistratusnak is ezen ügy fontosságára. De magában a kereskedői osztályban is akadtak egyesek, kik e napon az üzleti munkák összehangzatos beszüntetése iránt buzgólkodniuknak jeleit adták. Azonban ezen törekvéseknek sikert csak a három keresztény paróchus föllépése adhatott. Támpontjuk az 1868. évi 53. t. cz. 19. §. volt, mellyel a keresztény társadalom erkölcsi életének legbensőbb érintő kérdését csakhamar megoldták. Az a hosszú évek során figyelembe nem vett §. így hangzik: „Egyik vallás felekezetnek tagjai sem kötelezhetők arra, hogy más vallás felekezetnek egyházi szertartásait és ünnepeit megtartsák, vagy, hogy ezen napokon bárminemű munkától is tartózkodjanak. Vasárnapokon azonban minden nyilvános és nem elkerülhetlenül szükséges munka felfüggesztendő”. Hogy a mezei gazdának a szántás-vetés oly megfelelő munkája, mint a kalnárnak a méteres, literes vagy kilogramos mérőgetése, az közönségesen ismeretes dolog; de az állami és városi hivatalnokok individuinak is méltán szegyet üthet a fejükbe az a gondolat, hogy mért kell csakis az ő szellemi munkakötelességüknek s hontként homlokára sütni azt, hogy vasárnap az ő munkájuk — még pedig általában — elkerülhetlenül szükséges?

* **Az idei fősorozásnál a 4-ik korosztály behívása** Szilágyvármegyének a Zilah városi Szilágy-Somlyó városi sorozó-járások kivételével összes sorozó járásaiiban elrendeltetett.

* **Szülőoltási tanfolyam.** Fekete Pál borászati szaktanár szülőoltási előadást fog tartani és pedig ez évi márczius 5-én Zilahon, márczius 10-én Sz.-Somlyón, márczius 15-én pedig Tasnádon, miről az érdeklődő szülőbirtokosok értesítettettek.

* **A nagy-károly-zilahi vasut nagy-károlyi határát** érintő területre nézve közelebb kezdődtek meg a kisa-játítási munkálatok. („Szamos.”)

* **Gyászhir.** Farkas Elek margittai posta főnök neje szül. Teleszky Linka. m. hó 22-én elhalt s 24-én örök nyugalomra helyezték. Legyen boldog a tulvilágon! * **Nemzeti ünnep,** jótékony célra. A szilágymegyei „Wesselényi-egylet” és iparos dalkör az 1848. márczius 15-iki nagy nap emlékére folyó évi márczius hó 15-én Zilahon, a városháza nagytermében Emlékünnepet rendez.

Hogy leg-szebb Templomi Épület,
A' Vallás' tiszta tudása?

Mikor leszsz, hogy a' Keretyénség
Egymást nem rágja, nem öli,
Azért, hogy nem egy Templomba jár:
Hanem tesvérként öleli?

Mikor leszsz, hogy a Templom, Metset,
És a' Pagóda egygyesül,
'S az Emberek' világa felett
Egy Hit' 's Vallás' Ege derül?

Nem mondom ki a' feleletet,
Mivelhogy gonosz az Idő:
Meg-fejti ezeket helyettem
Még valaha a' Jövendő. —

Nagy ISTEN! a' ki jelen vagy itt
Hosszuasszóí Templomdba', —
Gyűjtsd-össze elszéledt Népedet
Köz-Anyaszentegyházadba;

Hogy jöjjön-el már valahára
Az az óhajtott arany-kor,
Melyről TÖLLED ígéretünk van:
Hogy „Lesz egy akol 's egy Pásztor.”

dez a következő műsorozattal: 1. Ima. Bartai Edétfől. Énekli az „Iparos dalkör.” 2. Megnyitó beszéd. Tartja Kerekes József, a „Szilágymegyei Wesselényi-egylet” alelnöke. 3. Nemzeti zászló. Irta Hubert Károly. Énekli az „Iparos dalkör.” 4. Alkalmi felolvasás. Tartja Somogyi Jenő gimn. tanár. 5. Szabadságért. (Kossuth induló). Mérti N.-tól. Énekli az „Iparos dalkör.” 6. Alkalmi szavallat. Előadja ifj. Kerekes Sándor, ref. s. lel-kész. 6. Himnus. Erkeltől. Énekli az „Iparos dalkör.” Kezdeté 7 órakor. Az előadást táncz követi. Helyárak: ülőhely 50 kr, állóhely 40 kr, tanuló- és katona-jegy 25 kr, karzat 20 kr. A tiszta jövedelem egyenlően osztatik meg a „Szilágymegyei Wesselényi-egylet” és az „Iparos dalkör” közt. Felülfizetések a jótékonycélra köszönettel fogantatnak s nyilvánosan nyugtáztatnak.

* **Beküldetett.** A város rendőrkapitánya a különböző vallásfelekezetek lelkészeinek törvényre alapított együttes megkeresésének alapján, felhívta volt e városi összes kereskedőket, kocsmárosokat stb., hogy a piacon s különösen a templom környékén a templomozás ideje alatt üzleteiket zárják be, s ezen rendelkezésének miként lett fogadtatását ellenőrizni m. hó 28-án vasárnap két rendőrszolgát küldött ki — utasításul adván nekik, hogy a hol az üzletek ajtai nyitva lesznek, azokat tétessék, — illetve tegyék be; — így történt, hogy a város két rendőrszolgája Porjesz Sámuel üzletét nyitva találván, ennek az üzletben jelen volt nejét illedelemesen felkérték az ajtókat betetésére, s ők magok is segítettek azokat betenni, ekkor kiugrott az üzletből az ottan jelen volt Póznér Ábrahám városi képviselő s a rendőrszolgákat illetlen szavakkal lepiszkolta, sőt a rendőrkáplárt mellbe is lögdöste, mely esetnek nagyon sokan voltak szemtanúi — sőt ezek közül egy maga szendélyesen tett jelentést a kapitányi hivatalnál. — Figyelemmel fogjuk kísérni, hogy Posner Ábrahám városi képviselő ellen a városi rendőrszolgával szemben tanúsított ezen magaviseletéért, sőt tettlegességéért, méltó büntetése elnyerése végett, a törvényes lépések a rendőri hivatal részéről megfognak-e tétetni? mért ideje, hogy az ily henczegő fráterek — törvényt sértő henczegéseikért — a törvény szigorával sújtassanak. Többen.

* **Főtiszt. Szász Domokos** erdélyi ref. püspök, édes anyja 80-ik életévének betöltése alkalmából, néhai nagy nevű édes atyja Szász Károly és életben lévő édes anyja Münsterman Francziska nevére egy tíz ezer forintos alapítványt tett, mely az alapítványt tevő püspök halála után válik esedékessé s melynek kamatai részben az egyenes leszármazású családtagok szükségieinek s esetleg neveltetési költségeinek fedezésére lesznek fordítandók, részben pedig az erd. ref. lelkész özvegyárvai alap céljai szerint fognak felhasználtatni. Az alapítványt állandóan az erdélyi ref. egyházkerület igazgató-tanácsa fogja felügyelni és kezelni. Ez aztán minden tekintetben püspöki alapítvány.

* **A tasnádi bál.** A tasnádi kaszinó bált rendező bizottságnak folyó hó 21-én d. u. 2 órakor megtartott gyűlésén Tömösváry József jegyző és Hulka Károly pénztárnok beterjesztették számadataikat, mely szerint a jegyek árából és felülfizetésekből befolyt: 170 frt 20 krral a bál költségei teljesen fedezve vannak. A beterjesztett számadás minden részében helyesnek találván, elfogadtatott; számadók a további felelősség terhe alól felmentettek. Mely után jegyző a felülfizetések hírlapi nyugtázására utasíttatván, köztétetik, miszerint: Sántha Dezsőné 17 frt, Péchy Andor képviselő 10 frt, Bay Mihály 2 frt, Nagy Domokos 2 frt, Dobay Antal 2 frt, Somogyi Endre 2 frt, Janiczky Albert 2 frt, Jeney Géza 1 frt 50 kr, Róth Károly 1 frt 50 kr, Uray Dezső 1 frt, Strohmayer Ferencz 1 frt, Kiss Ernő 50 kr, Jeney István 50 kr, Simay Gyula 50 kr, Baczó József 50 kr, N. N. 50 kr, Dánér Antal 20 krt fizettek felül. Fogadják a rendező bizottság meglező köszönetét azon nagylelkű hölgyekkel egyetemben, kik a bálterem oly fényes díszítéséhez szükséges anyagokat készséggel szolgáltatták, — s engedjék meg, hogy neveiket megemlíthessem. Mint a bálynya Sántha Dezsőné ő nagysága, továbbá Szongoth Jakabné, dr. Balassy Endréné, Korda Elekné, Obengruber Józsefné, Schvarecz Adolfné, Merza Jánosné, Koronka Károlyné, Pákay Lászlóné, kiknek a rendező bizottság nevében van szerencsém hálás elismerő köszönetet nyilvánítani. Tömösváry József volt bizottsági jegyző.

* **Egy menyasszony kívánságai.** A mostani farsangi időben igen alkalomszerűnek találjuk közölni a „Magyar Háziaszony” után egy menyasszonynak völegényéhez intézett következő kérdéseit: 1. Menyasszonyodnak személyét vagy hozományát szereted-e? 2. Birsz-e annyi lelkierővel, hogy meggyőződésedet az asszony kérelmei ellen fenntartod, vagy hogy ne éreztesd felelősségeddel, ha valahol megbosszantának? 3. Tudsz-e türelemmel az ebédre várakozni? 4. Tudsz-e dolgozni gyermekírás mellett? 5. Vig kedélyű tudsz-e nappal lenni, ha éjjel nem aludtál? 6. Tudsz-e szakítani vid barátáiddal? 7. Beéred-e azzal, ha tied az utolsóelőtti szó? 8. Meg tudod-e állani minden mormogás nélkül a nagy mosás és tisztogatás napjait, és nem dümmögni, ha elszózott a leves? 9. El tudod-e viselni az ellenmondást, ha tudod, hogy neked van igazad? 10. Karjaidra tudod-e venni a gyermeket s nyugodt maradni, ha a gyermek sir? Ha ezt megértetted s fogadod, hogy hűen megtartod, csak úgy leszek én a te feleséged. — Erre a boldog völegény a következő Miatyánkkal válaszolt: Mi leendő oldalbordánk, ki vagy egy gazdag ember magzata, jelentessék be a te hozományod. Jöjjön el apád fél gazdagsága. Legyen meg a te ifjuságod miképen most, azonképen évek múlva. A mi mindennapi kártya-, ital-, és dohány-penzünket add meg bőven az esküvő előtt. És bocsásd meg ha elmegyünk a kávéházba, mikép mi is megbocsátunk, ha nem kell veled bálba és színházba mennünk. És ne vigy minket a divatáru kereskedésbe. De szabadíts meg nyelvedtől. Mert tied a fecsegés hatalmas eszköze most és életed végéig, de azontul Ám nem.

* **Fényképező kalap.** Párisban sajátságos kalapokat hordanak egy idő óta. Elnevezték fényképező kalapoknak. A kalap felső részében egy kis fotografiai készülék van elhelyezve, a melyben több preparált lap van. A kalap elején levő kis nyíláson át könnyen lefényké-

pezhet a kalap tulajdonosa akár egy szép vidéket, akár oly hölgyet a ki neki megtetszik. Ha meggondoljuk, hogy a kalap tulajdonosának nem kell egyebet tenni, csak fixirozni egy csinos hölgyet, hogy aztán alkalmas pillanatban meghúzhasson egy zsinort, mire a fényképező készülékről elvonul a lepel, s az imádásra méltó hölgy arezképe ott van a kalapban: igen valószínű, hogy gyorsan el fog terjedni.

* **Zöld borsó.** A ki nagyon korai zöld borsót akar, annak a M. F. a következő termelési módszert ajánlja: Vesse el még a tél folyama alatt egy korai fajta magvait egy homokkal megtöltött ládába és tartsa ezt jó meleg helyen, míg a magvak kikeltek, a homokot folyton nedvesen tartván. Ezután körülbelül egy hónapra, — mig t. i. az időjárás télies — helyezze a ládát egy hűvös pinczébe és mielőtt az idő megengedi, ültesse a kikelt növényeket a szabadba. Természetes, hogy az ezen módszerrel járó kis extrafáradságot nem sajnáló termelőnek jóval előbb lesz zöld borsója, mint a szomszédjainak, kik csak akkor vetik el a magvakat, midőn ő már kikelt növényeket ültet ki. Hogy aztán a saison előtt kész borsóért jóval nagyobb árakat lehet kapni a rendesénél, az természetes.

Irodalom.

* „Apró Emberek” című könyvem helybeli és vidéki azon megrendelőit, kik annak árával adósok maradtak tisztelettel kérem, miszerint az ugy is csekély 1 frt-nyi árt nevem alatt mielőbb beküldeni sziveskedjenek, mivel a könyvkiállításomnak is sok kiadást okozott. A diszpéndányok pedig helybeli előfizetőimnek kézbesítve lettek, a vidékieket pedig már a tegnapi postára tettem. Sz.-Somlyó, 1886. márczius 4-én Hulinka Sándor.

— „Lise Fleuron” ez a címe a hírneves Ohnet György egyik legkitünőbb művének, mely ép most jelent meg az „Egyetemes Regénytár” (Budapest Singer és Wolfner kiadása) tizedik kötetében. Lise Fleuron (a regény méltán viseli ezt a címet) egy igazi fényalak, szende ifjú leány, ki a művészetért való rajongással eltelve, kiváló tehetséggel lép a színpadra. Ohnet egyik művében sem csillogtatta annyira leíró és jellemző tehetségét, mint e regényben, mely legtökéletesebb rajza a modern színházi életnek; bemutatta azt minden változatában, összes alakjaival, melyről a laikus közönségnek sejtelnie sincs, s érdekes bepillantásokat enged ama festett falak közt, melyek közt a dícsőség terem, s karöltve jár a fájdalommal. Lise Fleuron és ellentéte Clémence Villa, a két nagy dráma-ész, néző, La-Barre, a színműrő valamint Rombaud igazgató és társulatának tagjai, Szélim Nuno a nagy tőzser, Jean de Brives, a tőzsdére járó világfi egytől egyik mesterileg rajzolt alakok, s szinte csodálni kell, hogyan lehetett ennyi alakot egy oly érdekesítő és megkapó drámai helyzetekben gazdag mesébe össze-foglalni. Az „Egyetemes Regénytár” tizedik kötete a regény első részét tartalmazza, s a kik ennek csak a felét is elolvasták, bizonyára alig fogják várhatni a második kötet megjelenését is, mely pár nap múlva fogja követni az első. Egy-egy díszes piros vászon-kötet ára 50 kr. Az eddig megjelent 11 kötet előfizetési ára 5 frt 50 kr. Előfizetési pénzek küldendők az „Egyetemes Regénytár” kiadóhivatalához Budapest, Adrássy-ut 10. sz.

— A jégpálya télen és nyáron, különösen nyáron, ez az a mi nagyon érdekli a korosolyázást kedvelőket. Még télen is oly bizonytalan a jég; hát hogy lehet nyáron korosolyázásra alkalmas jéget készíteni? Ezzel az érdekes kérdéssel foglalkozik dr. Sztérenyi Hugó tárczája a „Képes Csalládi Lapok”-ban melyet figyelmébe ajánlunk az olvasóknak, más tartalmas közleményeiért is, melyek a legutóbbi számban következtek. A „Képes Csalládi Lapok” 23. számának tartalma: Egy a sok közül. (Elbeszélés, folytatás.) Gabányi Árpádtól. — Harangzó az éjszakában. (Költmény.) Lipsei Ádámától. — A sakkon nyert leány. (Angol elbeszélés, folytatás.) — Jégpálya télen-nyáron. (Ismeretű tárcza.) Dr. Sztérenyi Hugótól. — Egy szép leány története. (Elbeszélés.) Munkácsy Kálmántól. — Tékozló fiu. (Regény, folytatás.) Sziklay Jánostól. — Tompa Mihály. (Műveinek megjelenése alkalmából. — Képmagyarázat. — Mindenféle. — Képeink: Még a madártól is fél. — A furfangos unoka. — Mnéstöréle. — Melléklet: „Kovács nélkül.” (Vig regény.) Erdélyi Gyulától 145—166 oldal. — Mai számunkhoz van mellékelve a „Nővilág” febr. havi száma a következő tartalommal: A szigeti tündér. (Elbeszélés.) Némedy Imrétől. — A baromfi-tenyésztés Houdanban. (A „Gallus” után.) — Az ablak. Polluxtól. — Milyen a divat az idej budapesti bálkon? — A magyar fürdők érdekében. — Képmagyarázat. Mit akarez hát... (Költmény.) Kántor Imrétől. — Apróságok stb. — A horiték: Heti naptár. Sakk-talány. — Hirdetések. — Előfizethetni: Méhner Vilmosnál, Bpest, IV. ker. papnövelde utca 8. sz. Egész évre 6 frt, félévre 3 frt, negyedévre 1 frt 50 kr.

— A mi külön Tündérországunk. Így nevezi Mikszáth Kálmán a Székelyföldet az „Ország-Világ” legújabb számába írt utiképeben. S valóban ha nem is volna az, azzá válnék a Mikszáth ragyogó tolla alatt. Mikszáth utiképe mig egyfelől egy költői szépségben gazdag uti rajz, másfelől feltárja a derék székelység sok ügyét-buját „szép hegedű szóban.” Az „Ország-Világ” e számban találjuk különben a Mikszáth jól sikerült arezképet s „A t. ház” megjelenése alkalmából Bródy Sándor szellemes ezekben mutatja be Mikszáthot mint — politikuszt. Az „Ország-Világ” újabbán ugy látszik, találkozó helye a legkiválóbb régi és újabb magyar íróknak. Mikszáthon kívül a legújabb (8-ik) számban irtak: Gozdu Elek, a „Tantalusz” szerzője „Aranyfűst” című elbeszélés Macheimer Ágost művészi illusztrációval. Tóth Béla a Törökországban lakó cserkeszekről (képpel), Reviczky Gyula „Budapest” című szép költeményt, Juba Adolf Gyula, „A veszettség gyógyításáról.” A hét történetét Székely Huszár csevegi el, szokott élénkségével. Ezenkívül két regény folyik az „Ország-Világ”-ban Tolnai Lajos és Szabó Endrétől, „Apró versek”, (irták: Palágyi Lajos

Bogdánfy Lajos, Gaál Mózes, Sárosi S. Árpád), természettudományi apróságok, Orvosi tanácsadó, aztán az élenken szerkesztett rovatok, E rovatban ezuttal A legyőzről ir Elemér, rajzban is bemutatván egy legyőző-ujdonságot. Még nem is említettük a művészi képeket s különféle illusztrációkat. Egy szóval az „Ország-Világ“ úgy tartalmi, mint artisztikus szempontból eddig még magyar képes lap által el nem ért színvonalon áll, a miért szerkesztőjét, Benedek Elekét méltán illeti elismerés, nemkülönben a „Pallas“ társaságot, mely nem kimél semmi áldozatot, hogy vállalatát a külföldi lapokkal egyenlő színvonalra emelje. — Az évre 28 frt, félévre 14 frt, negyedévre 7 frt, egy hórz deczemberre 5 frt. Az „Egyetértés“ sel együtt: egész „Ország-Világ“ előfizetési ára: január—deczemberre 10 frt, jan.—juniusra 5 frt, jul.—szeptemberre 2 frt 50 kr, 2 frt 50 kr. Az előfizetési pénzek a Pallas irodalmi és nyomdai részvénytársasághoz küldendők, kecskeméti-utca 6-ik szám.

CSARNOK

Emlékeim.

Irta P. Szathmáry Károly.

(Folytatás.)

Azt hiszem eléggé megismerttettem irodalmi és kritikai viszonyainkat arra nézve, hogy indokoljam miért tartom szükségesnek följegyezni legalább ama czélzatokat, melyeket egyes műveim által elérni szándékoztam.

Mindenek előtt szépirodalmi működésem irányzatát kívánom megismertetni.

A szomorú 50-es években mély leveretés uralkodott Magyarországon. A nemzet legjobbjai külföldre vándoroltak vagy bitón vérzetek el; az ország jogai teljesen megsemmisítve hazánk valódi provinciává süllyesztetett alá; mi annál csüggesztőbb hatással volt a nemzetre, mivel 1848-ban minden óhaját törvényesen teljesítve látta.

Minden üldözve és elnyomva volt, mi csak a nemzetség vagy szabadság érzelmeit fölkelthette és minden arra volt irányozva, hogy ez érzelmek már a gyermek szívében kioltassanak.

Bach, a hatalmas minister kiterjesztette figyelmét az utolsó közművelődési kérdésre is; szigorú ellenőrzés alá voltak véve a tankönyvek, a napi sajtó s az összes irodalom.

A sajtóra nézve az a hippokritaság volt kimondva, hogy nincs cenzura: de az előzetes cenzura sokkal kedvezőbb lett volna irodalomra nézve, mint az a minősíthetetlen eljárás, hogy a kiadott lapot vagy könyvet utólagosan vették vizsgálat alá; és ha csak legkisebb volt benne olyan, mi a policiának nem tetszett; az egész kinyomatott tömeget lefoglalták s az írónak nemcsak tiszteletdíja veszett oda, hanem a nyomtatási költség is; sőt néha örülnie kellett, ha egyszemind valamely kaszárnnyába el nem csukták. Ily körülmények között az írónak tojások között kellett tánczolni; és miután Magyarországon csakis egyetlen író akadt, ki e létező zsarnok hatalomnak magát megadta: nekünk többieknek azon kellett lennünk, hogy a közönséget megtanítsuk a sorok között olvasni és az írónak czélzait a hazafiasság ösztönénél fogva kitalálni.

Ily körülmények között irtam első történeti regényemet a háromkötetes „Sirály“ címűt, mely a mohácsi veszedelem előzményeit, tényezőit és eredményét mutatta be. Irányzata pedig az volt, hogy a nemzet egy még nagyobb csapást lásson a mostaninál, melyet a pártoskodás idézett nyakára; és ez elmentéből merítse azt a vigasztalást, hogy ha ama halálos veszélyből ki tudott saját erejéből emelkedni, most midőn önérzete a lefolyt dicső harcok által csak emelkedhetett, ne csüggedjen el többé, hanem tartson össze és saját családi tűzhelyénél védje meg azon érzelmeket, melyek egy kedvező alkalommal megmenthetik.

A „Sirály“-t mind a kritika, mind pedig a közönség érdemeifelti elismerésben részesítette s miután kétszeri vagy háromszori megidézés után a policia körmeiből sikerült kiszabadítani, kevés idő alatt az egész bizomány elkelt.

A „Samil“ című két kötetes regényem már más ellenszert vett elő a hazafiak elcsüggedése ellen. Ebben már a parányi, de vitéz cserkész népnek emberfeletti küzdelme van leírva a roppant orosz birodalom ellenében és ki van benne mutatva, hogy e parányi nép is sikerrel küzdött mindaddig, míg az árulás ki nem vette kezéből a fegyvert.

Harmadik nagyobb regényem „Magyarhon kora“ Mátyás uralkodásának dicső napjait tüntette föl s az ősi dicsőség képeivel kívánta emelni a nemzeti önérzetet.

De ezt már csak három ízben tett policiális

lefoglalás. után kiadói ravaszság után sikerült a policia-lefoglalás alól megmenteni.

Negyedik regényemet, a három kötetes „Erdély vészcsillagát“ Friebaisz István adta volt ki egy collectív gyűjteményben és ez, valamint az „Izabella“ című két kötetes is Ráth Mór kiadványában egy szerencsétlen királynénk tragikus sorát ábrázolja. „Kendiek“ cím alatt mint dráma is színre került az utóbbinak szövege és elég kedvező fogadtatásban részesült a nemzeti színház történeti drámái között.

„Bujdosók“ című két kötetes regényem már oly korszakban jelent meg, midőn az országban már valamivel szabadabb szellő lengedezett és lehetségesnek mutatkozott a Rákóczy-forradalomnak legalább utolsó napjait, a szerencsétlen kibujdosotaknak sorsát és azt a szomorú korszakot ecsetelni, midőn a nemzetből kezdett kihalni a hazafias öntudat; s megtagadva multját képes volt még nevet is megtagadni annak a férfunak, kit egykor félisten gyanánt tisztelt s a haza atyjának nyilvánított. Felölelte e regény a ráczok Péro-féle lázadását is, kik egykor Rákóczy ellen oly nagy ellenszenvvel léptek volt fel s most még hitők elvételeivel is fenyegetve egyedül a bujdosó fejedelembé vetették reményöket. E korrajz két irányban igyeztet tanulságot szolgáltatni; a mennyiben óva intette a nemzetet multjának hasonló megtagadásától és a hazai nemzetségeket a hazaszabadság ellen elkövetett bűnnek ismétlésétől.

„Az ábrándozók“ című két kötetes regényem egy hasonló forradalmi kísérletet, a Wesselényi-féle összeesküvést és a magyarországi protestánsok üldözését vette tárgyául, mely ugyan magyar clericalis lapoknál némi ellenszenvet költött fel; de a magyar közönségnek tetszett, sőt ha jól emlékszem Jeszenszky által cseh nyelvre is le lőn fordítva.

E regénynyel az erősebb elnyomás korszaka végét érte és a következőkben már türhető sajtószabadságot lehetett igénybe vennem.

A közönségnek az 50-es években igen nagy volt irodalmi érdeklődése. Igaz, hogy nem is volt valami tulságos termékenység; mert a francia regényirodalom még nem igen találta volt meg útját az országha; eredeti regényeket pedig csakis Jókai, Kemény Zsigmond és Eszter szerzője álnév alatt báró Józsika Miklós irtak.

Magyar írónak e korszakban nem sok aggodalmat okozott munkájának kiadása; mert legrosszabb esetben az előfizetési uthoz folyamodott, mely mindig hozott be annyit, hogy azzal a kinyomatás költségeit fedezhette s még maradt is fenn valami.

Enyedi akadémiai tanárságom alatt komolyabb dologokkal lévén elfoglalva, csak két nagyobb történeti tárgyú regényt irtam a két kötetes „Kosztolányi kölgyek“-et, melynek főalakja egy rabló lovagból lassanként hazafivá vált cseh vitéz, a Podmaniczkyak őse. Nagyobb terjedelmű és igényű ennél „Az ország sebei“ című négy kötetes regényem, mely már az 1848—49-iki erdélyi eseményeket tárgyalja s egy főuri család megható tragoediáját adja elő.

Ugyan e korszakban adták elő a nemzeti színpadon „Csák“ című szomorujátékot, melyben Egressy vitte a czimszerepet s hozzám intézett levelében elég kedvezőleg is nyilatkozott a darabról.

Pestre felérkeztem után a szerkesztőség gondoljai vettek igénybe; úgy, hogy ez időben regényt nem is irtam; egyetlen nagyobb szépirodalmi művem a „Lucánus“ című tragoedia volt, melynek, mint említém, az akadémiai bírálók csak pártszempontból nem ítélték oda a jutalmat. Elő is adták e szomorujátékot a nemzeti színpadon egy héten háromszor egymás után; s miután a harmadik előadáson a közönség nem töltötte meg a színházat, félre is tették azt örök nyugalomra; pedig ha szabad kicsinyeket nagyokhoz hasonlítani, — mint már említém is — Shakespere legjobb római művét is nehéz volna színpadra hozni nálunk, egy héten háromszor. Zichy Antal, az akkori intendáns, be is látta az elkövetett hibát, s kérte érette a bocsánatot.

Az előbbi korszakhoz még csak két kisebb színművet említem meg, melyek elseje „A tatárok Magyarországon“ című Máramaroszigeten mint egy alkalmi darab gyanánt; a második „Mátyás király Erdélyben“ Kolozsvárta került színpadra mindkettő elég sikerrel. Ugyane korszakra esik még három kisebb regényem Erdély zivataros korszakából a VII. századból véve tárgyait. Ezek egyike „Bethlen Gábor ifjúsága“ két kötetben, melyet a Kisfaludy-társaság adott ki és „A vetélytársak“ szintén két kötetes történeti regény, mely a Szelesei László-féle „Szépirodalmi Közlöny“ mellékletében jelent meg; ez utóbbinak pótléka „Bethlen Miklós“ egy kötetes elbeszélés.

Egészen új korszakba esnek azon nagyobb szép-

irodalmi munkáim, melyek cyklusa 70-es évek végén indult meg és mai napig tart.

Ezek közül „A honboldogitók“ című két kötetes regény határozottan az irány művek sorába lép át és különben politikai életünknek romboló hatását tünteti fel társadalmunkra és a magán életre nézve. Különösen a korteskedés a középnemesség munkátlansága és a pénzvállalatok szédelgése van benne festve erős vonásokkal. A szintén két kötetes „Szabad szó vértanui“ a Lovassy- Kossuth-féle sújtómozgalmakat s azok tragikus végét tünteti fel a harminczas években. Czélja az, hogy az ifjuságunkat megismertesse ama küzdelmekkel, melyeket elődei a szabad sajtó érdekében oly bámulatos önmegtadással vívtak.

(Folyt. köv.)

Szerkesztői üzenetek.

Tömösváry J. Tasnád. Szives buzgólkodását kérem! Busmagyar, Krasznana. Nem lehet neheztelésre ok. Mindent gyorsan és lehetőleg tárgyilagos rövidséggel: ez legyen a fő elv. Különben kérek, hogy siess azzal a másik dologgal. A műkedvelők estélye igen kedélyesnek ígérkezik... K. S. (Szerb induló, a magyar légiónak.)

... Rohanj, repülj, száguldj, kezembe — Villogjon a kard, puská; Elhullsz bár, megsírat otthon Szép szeretőd, a Zsuszka! Omoljon bár harcú véred ki Rózsa virul ki utánna. Hősi nevetek elhordja A költészetek szárnya... Jaj, de szép!

Piaczi árak.

Egy hektoliter	Sz.-Somlyó febr. 26.	Zilah febr. 27.	Tasnád febr. 4.	Sz.-Cseh febr. 2.	Kraszna febr. 16.
árak krajezárókban					
Buza	536	570	500	563	500
Kétszeres	460	510	430	480	470
Rozs	390	—	310	—	400
Árpa	300	265	—	—	—
Zab	179	200	320	200	200
Tengeri 100 kiló	341	330	380	465	350
Széna 100 kiló	300	350	350	400	—
Marhahús	24	28	30	30	28

Hirdetések.

Uj zongora tanítónő.

Hutira Viktor sz.-somlyói róm. kath. kántor neje, ki művészi tehetségét édes anyjától mint zongora-művésznőtől nyerte s kiképzést szerzett magának elsőrendű zeneiskolákban, ajánlja magát a n. é. közönség becses pártfogásába, mint ügyes, sikeres tanításmóddal bíró, szelid bánásmódu **zongora tanítónő**, ki több éven át a n. é. szülők meglegedésére működött; azonkívül a **német és francia** nyelvre is elfogad tanítványokat.

33. —1—2.

Talpfa szállítás

helyi érdekű vasutak számára.

100,000 darab helyi érdekű vasuti talpfa szállítandó folyó évi julius végéig részletekben a szilágysági helyi érdekű vasutak, Nagy-Károly, Tasnád, Sarmaság, Szilágy-Somlyó és Zilah állomására.

Az ajánlatok márczius 20-ikáig Ernst vállalathoz intézendők Deésre.

Ernst Gusztáv

34—1—3 építési vállalat.